

Derde Voortgangsrapportage Wel Thuis, april 2006

Over de periode januari 2005 – januari 2006

Wel Thuis! is in 2003 gestart als programma voor wonen, welzijn en zorg. Hoofddoelstelling van het programma is dat mensen - ouderen, gehandicapten en anderen met een zorgvraag - langer thuis kunnen blijven wonen. Het programma zou oorspronkelijk tot en met 2005 duren. Op basis van de tussenevaluatie is in april 2005 besloten het programma met twee jaar te verlengen tot eind 2007. In de komende twee jaar zal het accent liggen op het halen, verankeren en verspreiden van de beoogde resultaten van het programma en de projecten. Er zullen in principe geen nieuwe grote projecten vanuit Wel Thuis meer worden gestart, tenzij er een kans ligt die we niet kunnen en willen missen. In deze rapportage schetsen we de voortgang van het programma in het jaar 2005 en geven we een vooruitblik op het jaar 2006.

Deel 1: Voortgang programmadoelstelling

Programmadoelstelling *Wel Thuis!*

20.000-24.000 woningen in 2012

Waarvan **14.500** nultredenwoningen met zorg en welzijn in de nabije omgeving en **9.500** zorgwoningen ¹

Het gaat er ons niet alleen om productie te draaien. Het gaat er ons ook om dat partijen in de provincie Utrecht de doelstellingen van Wel Thuis! over nemen en meer gaan samenwerken. Bij elkaar is de opgave voor Wel Thuis!:

- Wonen: voldoende geschikte woningen en woonvormen en voldoende variatie
- Zorg: extramuraliseren/deconcentreren, zorg op maat in de buurt/wijk, kleinschaligheid
- Welzijn: vernieuwing in de wijk, witte vlekken opvullen
- Wonen, zorg én welzijn: combinatie goed op orde.

In 3 stappen naar de programmadoelstelling

De periode tot en met 2005 fungeert als opstartfase voor de centrale programmadoelstelling. Dit betekent dat we verwachten dat tot en met 2005 vooral plannen voor woningen met welzijn en zorg worden ontwikkeld (het programma komt 'op stoom', de projecten en afspraken zitten in de 'pijplijn') en dat vanaf 2006 de productie echt op gang komt. We willen de programmadoelen in drie stappen realiseren:

Stap 1: 2003-2005	3.200-7.200 waarvan 2.500 zorgwoningen
Stap 2: 2003-2007 (collegeperiode)	6.000-12.000 waarvan 4.500 zorgwoningen
Stap 3: 2003-2012 (planperiode)	20.000-24.000 waarvan 9.500 zorgwoningen

Wat zit er dankzij provinciale initiatieven in de pijplijn?

¹ Een zorgwoning heeft infrastructuur voor het aanbieden van 24-uurszorg en is alleen bestemd voor mensen met een indicatie. Het gaat om een verzamelnaam voor woonzorgcomplex, beschut wonen en klein geclusterd wonen. We hebben nog geen gegevens over de ontwikkeling van de nultredenwoningen.

Wel Thuis THERMOMETER 2003 tot en met 2005

Bijdrage aan zorgwoningen	Tussen de 4.500 en 5.500
Projecten Infrastructuur zorg- en welzijn	25
Welzijnsprojecten	70
Gemeenten die meedoen aan ondersteuningstraject Wonen, welzijn en zorg	17, waarvan met 16 al prestatiecontracten getekend/in uitvoering/afgerond
Regio's waarmee regionale afspraken zijn/worden gemaakt over hun aandeel in provinciale opgave	2, waarvan met een regio al een overeenkomst is aangegaan (Eemland), met een regio een overeenkomst in voorbereiding is (Utrecht-West)

Toelichting bij de cijfers

In de Wel Thuis Thermometer gaat het om de *bijdragen* vanuit de provincie (via de woonzorgstimuleringsregeling, bestuurlijke overeenkomsten, projecten Nieuw Wonen, voormalige Opplusregeling, voormalig Experimentenkrediet Volkshuisvesting, project Stimuleren en ondersteunen gemeenten, Hart van de Heuvelrug, ISV). Voor de feitelijke realisatie van deze woningen moet over het algemeen rekening gehouden worden met een doorlooptijd van een paar jaar. Omdat er ook initiatieven zijn waarbij geen beroep wordt gedaan op de provincie, zal de daadwerkelijke productie in de provincie Utrecht naar verwachting hoger zijn.

Algemene tendens: aantal zorgwoningen goed op koers, extramuralisering in spannende fase, welzijn zorgenkindje

Woningen

De cijfers laten zien dat er, mede dankzij Wel Thuis, het thema Wonen, Welzijn en Zorg flinke beweging komt. Vooral in de zorgwoningen zit schot: hiervan zijn er nu twee keer zoveel gepland dan voorzien was bij de start van het programma Wel Thuis. Met name in 2005 is een spurt gemaakt. Dit komt grotendeels doordat in 2005 veel projecten van Wel Thuis tot afspraken met corporaties en gemeenten hebben geleid. Spannend wordt nog of alle geplande woningen ook zullen worden gerealiseerd. De (landelijke) stagnatie van de bouwproductie heeft ook een negatief effect op de doelstellingen van Wel Thuis. Landelijk en provinciaal beleid om de bouw weer op gang te helpen, zoals zijn ingezet, zijn dan ook van groot belang voor Wel Thuis.

Zorg

We zetten in op vergaande ombouw van grote intramurale instellingen naar zelfstandige en kleinschalige woonvormen met zorg en welzijn. Deze omslag vergt een lange adem. In 2004 kwamen nog weinig initiatieven van de grond. In 2005 is een kentering te zien. In de bestuurlijke overeenkomst Eemland zijn afspraken gemaakt om de intramurale verzorgingshuiscapaciteit met 50% te laten afnemen, voor een belangrijk deel door omzetting in zorgwoningen. Met Zeist is een plan in voorbereiding waarbij sterk wordt ingezet op extramuralisering (Zorgeloos Wonen). Op basis van de WVZ-advisering in 2005 kunnen we zien dat sprake is van een stijging van het aantal plannen voor kleinschalige verpleeghuiszorg. Al met al is de indruk echter dat over de hele linie zeker de ouderenzorg en de GGZ nog niet zo hard lopen. Landelijk blijft het overigens ook niet meezitten. De regelgeving zorgt er mede voor dat zorginstellingen hun toevlucht blijven zoeken in 'veilige', financieel minder riskante intramurale projecten. Dat is precies wat we niet willen. Er is echter regelgeving in voorbereiding die het intramuraal bouwen risicovoller gaat maken. Dat zou het tij kunnen keren.

Welzijn

Welzijn is het zorgenkindje in de trits wonen, welzijn en zorg. De afgelopen twee jaren hebben veel gemeenten bezuinigd op het welzijnsbeleid. De vraag is wat de komst van de WMO in 2006 zal betekenen voor wonen, welzijn en zorg. In 2005 wachtten veel gemeenten af. We zullen hier alert op zijn. Via het project Ondersteunen gemeenten, de woonzorgstimuleringsregeling en het project Innovatieve Welzijnsdiensten jagen we de boel op. In totaal zijn de afgelopen jaren 70 lokale welzijnsinitiatieven via het programma Wel Thuis gestart. Voor de uitvoering van de bestuurlijke overeenkomsten is 1 miljoen euro per regio beschikbaar. Dit zullen we vooral ook inzetten voor welzijn.

Deel 2: Voortgang projecten

Project Woonzorgstimuleringsregeling

Succesformule voortzetten op kleinere schaal

Doel: financiële impuls geven aan de realisatie van zorgwoningen en een passend welzijnsaanbod door middel van een subsidie voor zorginfrastructuur en/of een passend welzijnsaanbod.

- Voor de 5^e en 6^e tender zijn 81 projecten ingediend en uiteindelijk 63 voorstellen gehonoreerd. Het aantal inschrijvingen bleef daarmee hoog.
- Met de honorering van deze initiatieven wordt een bijdrage geleverd aan 225 zorgwoningen.
- In 2005 bleef het ondersteuningsaanbod voor cliëntinitiatieven van kracht. Desondanks bleef het aantal cliënteninitiatieven beperkt tot 3.
- Er is afgestemd met het ISV en het zorgkantoor zodat kansrijke initiatieven in alle gevallen op een goede manier naar het juiste budget zijn toegeleid.

Vooruitblik:

- Op basis van de tussenevaluatie van Wel Thuis is besloten de regeling op kleine schaal voort te zetten in 2006 en 2007. Hiervoor is 300.000 euro per jaar beschikbaar. Prioriteit wordt gelegd bij kleinschalige woonvormen (bij voorkeur cliëntinitiatieven) en vernieuwende welzijnsinitiatieven op wijkniveau.
- We zullen extra aandacht geven aan de verspreiding van goede voorbeelden op het gebied van cliëntinitiatieven en welzijn op wijkniveau.

Project Regionale bestuurlijke overeenkomsten

Afspraken met Eemland gemaakt, start samenwerking met Utrecht-West veelbelovend.

Doel: afspraken per regio over het totaal aantal te realiseren woonzorg-woningen tot en met 2010.

Resultaten:

- Op 21 december 2005 is de regionale bestuurlijke overeenkomst Wonen, welzijn en zorg Eemland getekend met gemeenten, woningcorporaties, zorgaanbieders, welzijnsaanbieders, zorgkantoor en provincie. De belangrijkste afspraken zijn dat er 1800-2000 zorgwoningen worden gerealiseerd, in elk dorp of stad minstens een woonzorgzone komt, minstens 50% van de grootschalige intramurale verzorgingshuiscapaciteit wordt omgezet in extramuraal wonen, al dan niet geclusterd en elke gemeente een uitvoeringsplan maakt.
- In Utrecht-West is in 2005 een start gemaakt met de bestuurlijke overeenkomst. Er is een beleidsagenda gemaakt en de behoefte aan geschikte woningen en zorgwoningen is berekend. Het lukt helaas niet om voor de gemeenteraadsverkiezingen in maart 2006 een bestuurlijke overeenkomst af te sluiten. Een concept dient als input voor de collegeonderhandelingen.

Vooruitblik:

We streven er naar om de bestuurlijke overeenkomst voor Utrecht-West voor de zomer 2006 af te sluiten.

Met het BRU worden afspraken gemaakt over het aangaan van een bestuurlijke overeenkomst.

Voor de uitvoering van de bestuurlijke overeenkomsten is een miljoen euro per regio (Eemland, Utrecht-West en BRU) beschikbaar. In het eerste half jaar van 2006 worden hierover afspraken gemaakt met Eemland en, zo snel mogelijk na het afsluiten van de bestuurlijke overeenkomst, met Utrecht-West.

Project Stimuleren en ondersteunen gemeenten

Beklijven en verspreiden van resultaten staan centraal

Doel: ondersteunen van gemeenten bij het invoeren van wonen, zorg en welzijn. De aard van de ondersteuning verschilt per gemeente.

Resultaten:

- In 2005 zijn met vier gemeenten prestatiecontracten aangegaan (Utrechtse Heuvelrug, Rhenen, Breukelen en Bunschoten) en zijn nog 2 gemeenten bezig met de uitvoering van een eerder gesloten contract (Soest, Utrecht). Met nog een gemeente is een ondersteuningstraject in voorbereiding (Vianen).
- De gemeenten Utrechtse Heuvelrug, Rhenen en Breukelen werken aan een visie op wonen, welzijn en zorg met daaraan gekoppeld een uitvoeringsprogramma. De gemeente Bunschoten richt zich op een actieprogramma voor mensen met een handicap en ex-GGZ.
- Met zes gemeenten is het ondersteuningstraject in 2005 afgerond (Woerden, Baarn, Driebergen, Abcoude, Houten, Maarsssen).

Vooruitblik

- In het eerste kwartaal van 2006 wordt geëvalueerd en gepresenteerd wat het project allemaal heeft opgeleverd. Dit gebeurt onder meer door het herhalen van de quick scan die bij de start van het project is uitgevoerd.
- Voor 2006 en 2007 is 50.000 euro op jaarbasis voor het voortzetten van het project. De inzet is vooral gericht op het beklijven en verspreiden van de behaalde resultaten en het ondersteunen van de gemeenten in de regio's waarmee een bestuurlijke overeenkomst is gesloten (in 2006 in ieder geval Eemland).

Project Nieuw Wonen (tevens agenda 2010)

Ondiep en Veenendaal oost zijn ver genoeg om de verantwoordelijkheid over te dragen

Doel: realiseren van één (en mogelijk twee) levensloopbestendige wijken in de provincie Utrecht en kennisoverdracht over de opgedane ervaringen.

Resultaten:

- Ondiep (gemeente Utrecht) heeft een ontwerp voor de wijk gemaakt en de eerste projecten zijn in uitvoering. In 2004 is Veenendaal-oost als tweede levensloopbestendige wijk van start gegaan. Eind 2005 is het ontwerp voor de toekomstige wijk afgerond. Op 21 december 2005 is een samenwerkingsovereenkomst getekend, waarmee de provincie de verantwoordelijkheid heeft overgedragen aan Veenendaal.

Vooruitblik:

- Op 26 januari 2005 is een interactieve dag om de ervaringen over te dragen, met een bezoek van staatssecretaris Clémence-Ross.
- In maart 2006 is de verantwoordelijkheid voor Ondiep overgedragen aan de gemeente.
- De provincie blijft de voortgang van de Ondiep en Veenendaal oost op de voet volgen. Het beschikbaar stellen van de gelden voor de uitvoering hangt mede van deze voortgang af. In 2006 worden hierover prestatieovereenkomsten met de gemeenten afgesloten.
- In het Utrechts Steden Beleid is de aandacht voor levensloopbestendige wijken verankerd.

Project Snel Thuis (Versnellingsteam)

Versnellen blijft hardnekkig

Doel: Het versnellen van de realisatie van lopende woon-, zorg- en welzijnsinitiatieven en het ombuigen van klassieke bouwinitiatieven voor verpleeg- en verzorgingshuizen tot integrale woon-, zorg- en welzijnsinitiatieven.

Resultaten:

- Het ombuigen is een zaak van lange adem. Begin 2004 zijn in de stad Utrecht 5-6 ombuigingsvoorstellen geïnventariseerd. Omdat ombuigen ook gevolgen heeft voor andere instellingen, is besloten eerst een masterplan voor de stad te maken. In samenwerking met de lokale/regionale partijen wordt het masterplan omgezet in afspraken voor spreiding en vernieuwing van capaciteit. Het is spannend of dit gaat lukken.
- In Woerden is een traject gestart om tot ombuiging en spreiding van capaciteit te komen. Dit traject loopt, maar de uitkomst is ook hier nog ongewis.
- In de provincie komen minder ouder/cliënteninitiatieven van de grond dan gehoopt. We proberen daarom hieraan ook hier een versnelling te geven en zijn en zijn actief op zoek gegaan naar mogelijkheden. In de regio Lopik heeft dit geleid tot een veelbelovend initiatief voor dementerend ouderen.

Vooruitblik:

- Het eerste kwartaal van 2006 moet duidelijk worden of de trajecten in Utrecht en Woerden tot concrete resultaten gaan leiden.
- Er wordt een plan van aanpak gemaakt voor het cliëntinitiatief in de regio Lopik.

Project Toekomst Thuis

Toekomst Thuis staat goed in de steigers

Doel: mensen met een zorgvraag langer thuis laten wonen met behulp van nieuwe technologische ontwikkelingen, waaronder spreek/beeldverbinding via computers/webcams.

Resultaten:

In juni 2005 is door PS het Plan van aanpak Domotica: Toekomst Thuis vastgesteld. De uitvoering van dit plan ligt goed op schema.

In augustus 2005 is een intentieovereenkomst getekend tussen de provincie en diverse Utrechtse zorgaanbieders en woningcorporaties over drie invoeringsprojecten.

In december 2005 zijn bestuurlijke afspraken gemaakt over de start van deze drie invoeringsprojecten, die in totaal tussen de 200 en 250 cliënten met domotica/technologie gaan ondersteunen. Het gaat om de stad Utrecht (Aveant/Portaal), Soest (Amant/Portaal) en Woerden/Zegveld (Vierstroom /SWW).

In november 2005 zijn afspraken gemaakt met verpleeghuis Daelhoven over de start van een innovatief project waar de nieuwste technologie wordt ingezet voor verpleeghuisgeïndiceerden die thuis blijven wonen.

Vooruitblik:

Begin maart wordt de samenwerkingsovereenkomst met de drie invoeringsprojecten ondertekend. Dit is tevens het moment voor een grotere bijeenkomst voor organisaties in de provincie over Toekomst Thuis.

In de eerste helft van 2006 zal worden gestart met activiteiten in het kader van het vliegwieleffect. Per 1 juli 2006 zullen de eerste cliënten van de invoeringsprojecten zorg op afstand krijgen.

Innovatieve welzijnsdiensten

De innovatie van welzijn krijgt een gezicht

Doel: de relatieve achterstand van welzijn ten opzichte van wonen en zorg aanpakken.

Resultaten:

In 2005 zijn drie projecten van start gegaan; in Houten (sociaal makelaar), Leusden (een loket voor alle vragen van burgers) en Wijk bij Duurstede (activering ouderen en nieuwe vormen van communicatie tussen cliënten en gemeente).

Er zijn twee intervisiebijeenkomsten voor de projectleiders geweest.

Vooruitblik

In de eerste helft van 2006 worden twee themabijeenkomsten georganiseerd voor gemeenteambtenaren georganiseerd: over cliënt/burgerparticipatie en over sociale cohesie.

In september/oktober wordt een slotconferentie over de projecten georganiseerd, met veel aandacht voor implementatie van de ervaringen en beraden we ons of en hoe we verder aandacht besteden aan welzijn in relatie tot wonen en zorg.

Zorgeloos Wonen

Paradepaardje voor extramuralisering

Doel: vergaande vermaatschappelijking van de zorg, op een vernieuwende wijze diensten en zorg leveren in Zeist-Oost. Een voorbeeldproject voor de provincie en het land.

Resultaten:

Het project is in 2005 van de grond getrokken en gestart. In Zeist, en vooral in Zeist-Oost is veel intramurale capaciteit. Er is een plan van aanpak gemaakt, wat er van uit gaat dat minstens 150 intramurale plaatsen worden geëxtramuraliseerd. Maar het plan gaat verder: inzet is het ontwikkelen van een levensloopbestendige wijk met diensten en zorg op een nieuwe leest.

In november 2005 is een intentieovereenkomst met Zeist ondertekend.

Vooruitblik:

Maart 2006: uitwerking van de deelprojecten is gereed.

December 2006: het ontwerp voor de wijk, inclusief programma van eisen, is gereed.

Kennisbank

Het aantal voorbeeldprojecten groeit gestaag

Doel: digitale infrastructuur voor het uitwisselen van vakinhoudelijke kennis en ervaring rond integrale en mogelijk vernieuwende en spraakmakende initiatieven in de provincie Utrecht, op het gebied van wonen, welzijn en zorg.

Resultaten:

Het project is in 2004 van start gegaan, de Kennisbank is eind 2004 gelanceerd.

Eind 2005 staan ruim 120 projecten vermeld op de Kennisbank.

Vooruitblik:

Eerste helft van 2006 zal een mailing naar alle contactpersonen van Wel Thuis! worden gestuurd om de Kennisbank extra onder de aandacht te brengen.

Ook in 2006 en in 2007 zal de Kennisbank worden aangevuld met nieuwe initiatieven in de provincie Utrecht.

En verder:

Inspiratie en communicatie blijven de geheime wapens van Wel Thuis.

Er is een zomerborrel georganiseerd voor alle bestuurlijke contactpersonen van Wel Thuis! Tijdens deze bijeenkomst hebben gedeputeerde Kamp en alle genodigden informeel kunnen praten over diverse onderwerpen.

Er zijn diverse werkbezoeken afgelegd en er zijn diverse persberichten uitgegeven.

Er is een excursie over extramuralisering en vermaatschappelijking van de zorg georganiseerd voor leden van klankbordgroep, denktank, commissie ZCW, diverse stuurgroepen en 'sleutelpersonen' aan het landelijk voorbeeldproject op het gebied van woonzorgzones in Middelburg.

De Denktank is enkele malen bij elkaar geweest, waarbij is gesproken over 'leren van Wel Thuis!'. Tijdens de laatste bijeenkomst is besloten de Denktank in de huidige vorm op te heffen en hier volgend jaar een nieuwe invulling aan te geven.

De Klankbordgroep is diverse malen bijeen geweest, waarbij zij telkens hebben gesproken over de aspecten uit de actualiteit en nieuwe Wel Thuis! projecten.

Er is begin 2005 een werkbezoek georganiseerd voor de statencommissie ZCW aan het levensloopbestendig wonen project in Ondiep.

Er zijn inhoudelijke bijdragen geleverd aan ZOUT.

Financiën

In 2004/2005 is budget beschikbaar gekomen voor de nieuwe projecten Toekomst Thuis (3 miljoen), Innovatieve welzijnsdiensten (192.000 euro) en Zorgeloos Wonen (2,7 miljoen). Tevens is 3 miljoen euro beschikbaar gesteld voor de uitvoering van de bestuurlijke overeenkomsten (1 miljoen per regio). Op basis van de tussenevaluatie van Wel Thuis in april 2005 is voor 2006 en 2007 400.000 euro op jaarbasis beschikbaar gesteld om het programma Wel Thuis in 2006 en 2007 voort te zetten. Dit geld is bedoeld voor de woonzorgstimuleringsregeling nieuwe stijl, het voortzetten van Snel Thuis en het vervolg van het project Stimuleren gemeenten.

Volgende voortgangsrapportage

De volgende voortgangsrapportage verschijnt januari/februari 2007.